

Podpora zdravia v programoch Svetovej zdravotníckej organizácie

MUDr. Darina Sedláková
Kancelária WHO na Slovensku

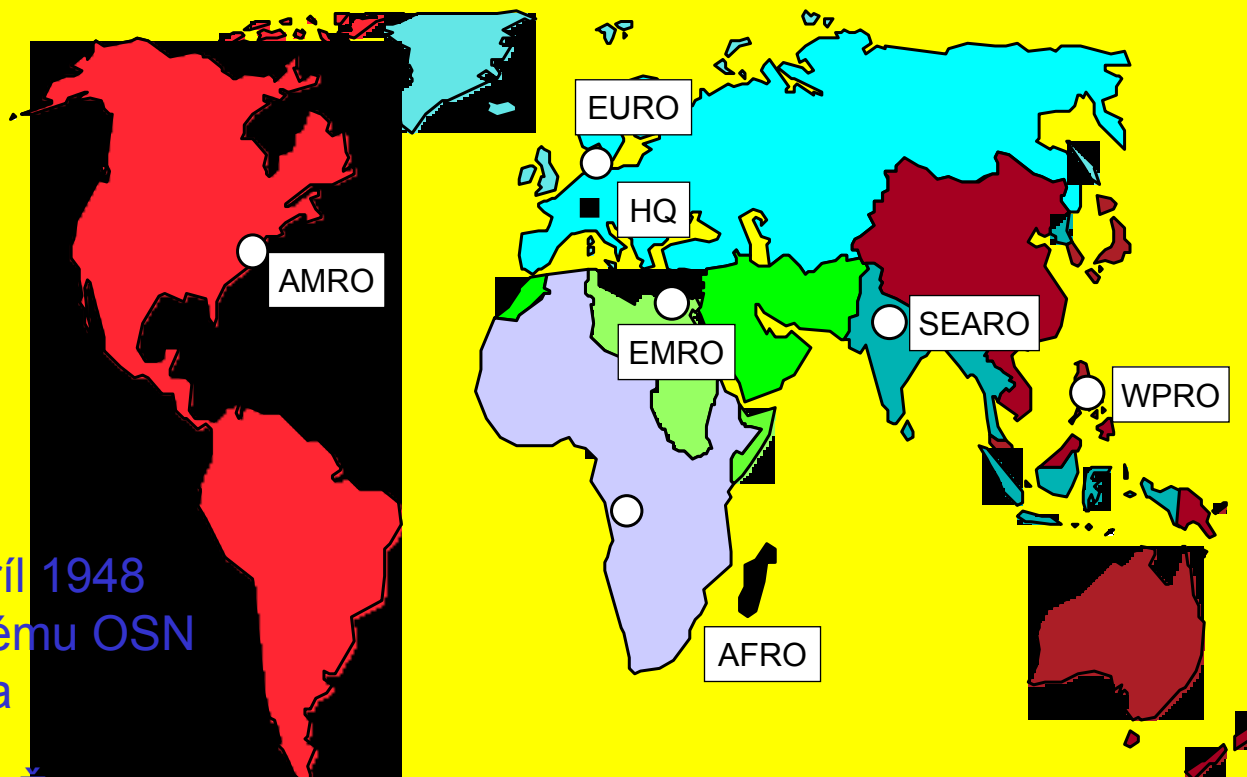
PODPORA ZDRAVIA

20 rokov od Ottawy po Bangkok

2. SAVEZ konferencia, Košice 21.-22. september 2006

2. SAVEZ konferencia, 21.-22. september 2006

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO, SZO)

- vznik: 7. apríl 1948
- súčasť systému OSN
- medzivládna organizácia
- sekretariát v Ženeve
- 6 regiónov
- 193 členských krajín

***Svetová autorita
v oblasti verejného
zdravia***

Strategické ciele WHO

Hlavný cieľ:

Zlepšovanie zdravia (populačné, individuálne)

- **Zníženie** chorobnosti, úmrtnosti a poškodenia zdravia
- Podpora **zdravého životného štýlu** a redukcia rizikových faktorov pre zdravie.
- Rozvoj **zdravotníckych systémov**, ktoré zabezpečujú rovnakú dostupnosť služieb pre všetkých, reagujú na meniace sa potreby ľudí, sú efektívne / finančne únosné pre poskytovateľov aj pre pacientov.
- Vytváranie **multisektoriálneho a multiúrovňového inštitucionálneho rámca pre zdravotníctvo**, ktorý zahŕňa ekonomický, vzdelávací, sociálny, environmentálny a i. sektory, lokálnu, regionálnu, národnú úroveň

Oblasti práce WHO

Zdravie adolescentov

AIDS

Kvalita ovzdušia

Alkoholizmus a drogové závislosti

Prenosné ochorenia a ich kontrola

Vzdelávanie, školenia

Výchova ku zdraviu

Životné prostredie a zdravie

Epidemiológia a štatistika

Plánované rodičovstvo
a reprodukcia

Zdravotnícka ekonomika a
financovanie

Zdravotnícke právo

Zdravotnícky manažment a
plánovanie

Zdravie starších a starých

Zdravotnícka politika

Podpora zdravia

Ľudské zdroje pre zdravie

Humanitárna pomoc

Zdravie žien a detí

Duševné zdravie a duševné poruchy

Neprenosné ochorenia a ich kontrola

Nukleárna energia

Sesterstvo a pôrodná asistencia

Výživa a potravinová bezpečnosť

Pracovné lekárstvo a zdravie pri práci

Farmaceutické a biologické prípravky

Primárna zdravotná starostlivosť a
komunitná starostlivosť

Fajčenie a zdravie

Sociálne determinanty živ. prostredia

Trvalo udržateľný rozvoj

Zdravie v mestách

Voda, hygiena, sanita

Zdravie žien a gender mainstreaming

Hlavné smery rozvoja podľa 11. globálneho programu práce na roky 2006 – 2015

- Zabezpečiť univerzálnu dostupnosť zdravotníckych služieb a rovnosť pri ich poskytovaní
- Budovať individuálnu a globálnu zdravotnú bezpečnosť
- Podporovať ľudské práva súvisiace so zdravím
- Redukovať chudobu a jej dopady na zdravie
- Riešiť sociálne determinanty zdravia
- Podporovať zdravé životné prostredie
- Budovať funkčné a efektívne zdravotnícke systémy
- Zabezpečiť dostatok kvalifikovaných zdravotníckych profesionálov
- Využívať poznatky vedy, techniky, technológií v prospech zdravia
- Posilňovať správne zdravotnícke riadenie a vedenie

HFA - HEALTH FOR ALL

- je politika rozvoja zdravia pre všetkých
- je návodom na vypracovanie národných zdravotných politík a rozvoja zdravotníckych systémov
- vypracovali, odsúhlasili a prijali záväzok ju plniť všetky ČŠ WHO

Dve fázy vývoja:

- 1981 – WHA: Health for All by the Year 2000
 - Zdravie pre všetkých do roku 2000
- 1998 – WHA: Health for in 21 century
 - Zdravie pre všetkých v 21. storočí

September 2005: aktualizácia HFA (nástroje na implementáciu)

- prijal Regionálny výbor WHO/EURO v Bukurešti

Princípy / stratégia HEALTH 21

- Zlepšovanie zdravotného stavu
(Health outcomes)
- Meranie dopadov „politík“ na zdravie
(Health impact assessment)
- Dôraz na prevenciu – ne/prenosné ch.
(Health determinants)
- Podpora zdravého životného štýlu
(Health promotion)
- Zabezpečenie kvality a efektívnosti
zdravotníckych systémov
(Health investments)

Zdravotná politika v Európe

Je založená na hodnotách (solidarita, rovnosť, participácia)

Vníma zdravie v širšom kontexte než je zdravotná starostlivosť (o chorých): prevencia chorôb, podpora zdravia, determinanty zdravia.

Buduje funkčný zdravotnícky systém (ktorý odráža potreby občanov, služby sú dostupné, kvalitné, finančne únosné a vedú k zlepšovaniu zdravia)

Hodnotí dopad iných politík na zdravie (HIA)

Situácia na Slovensku?

Súčasný pohľad WHO na zdravie (1)

- Uvedomenie si, že **dosiahnutie lepšieho zdravia** nezávisí len od sektoru zdravotníctva, ale aj od politických, ekonomických, sociálnych, kultúrnych a i. faktorov a od **zodpovednosti jednotlivca za svoje zdravie**;
- **Trendové dilemy:** Nie všetko, čo je teoreticky možné, je aj prakticky vykonateľné;
- **Zdravie** je v neustálej interakcii s prostredím, ktoré determinuje jeho výsledný stav

Súčasný pohľad WHO na zdravie (2)

Pozitívne trendy:

- Socio - ekonomický rozvoj, zlepšovanie základných životných podmienok
- Celkové zlepšovanie zdravia
- Predlžovanie SDŽ (6 -7 rokov globálne)
- Zlepšovanie zdravotnej starostlivosti
- Veda, výskum, nové zdravotnícke technológie
- Zvyšovanie zdravotného uvedomenia a zodpovednosti za vlastné zdravie
- Ochrana zdravia sa dostáva do centra spoločenského a politického záujmu
- Perspektívy vyšších investícií do zdravia
- Eliminácia / eradikácia niektorých ochorení

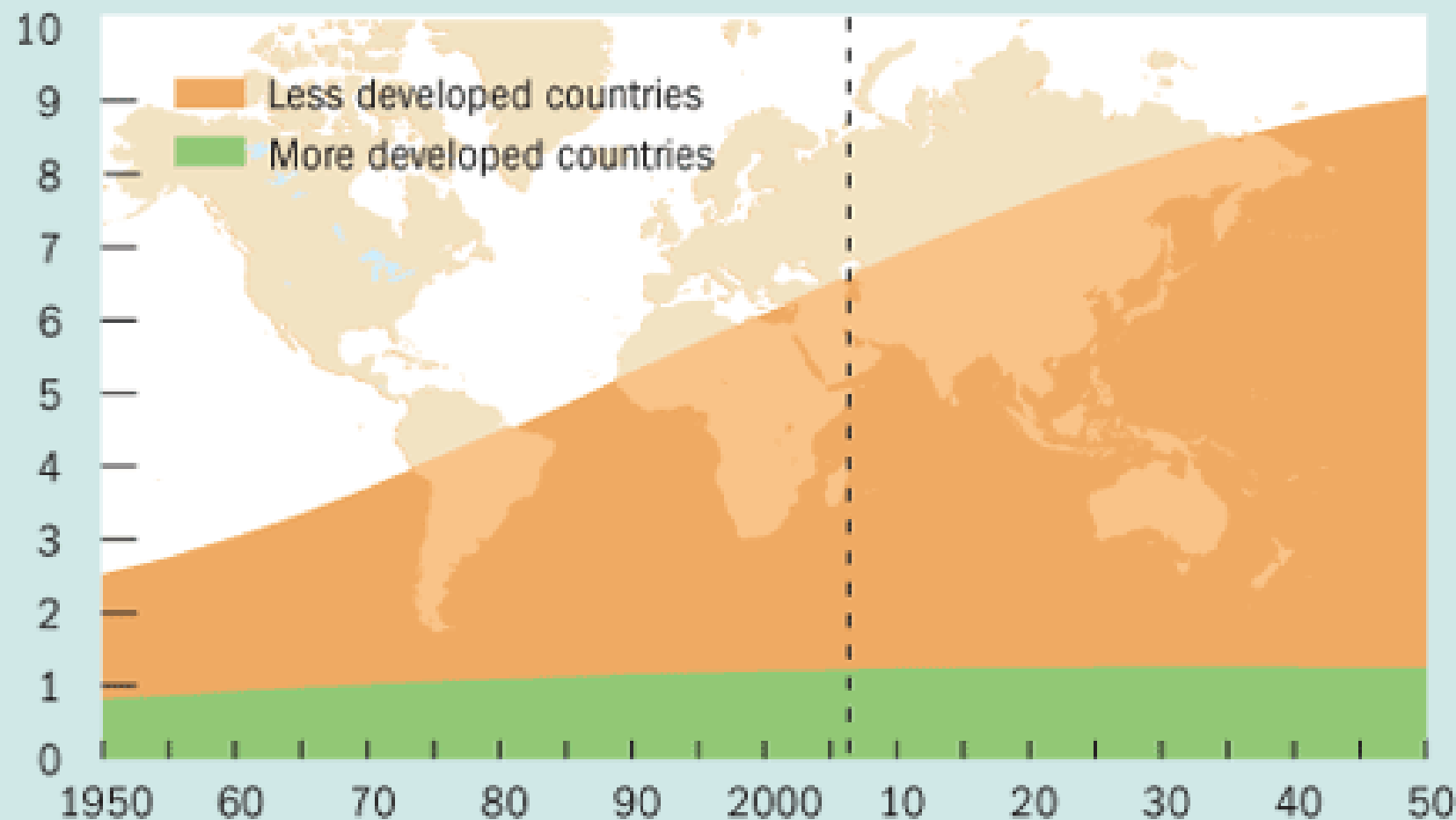
Súčasný pohľad WHO na zdravie (3)

Negatívne trendy:

- Zvyšovanie nerovnosti v zdraví (medzi krajinami, v rámci krajín, medzi rôznymi skupinami)
- Zvyšovanie ohrozenia zdravia (prírodné a navodené katastrofy, bio/terorizmus)
- Zvýšené nároky na zdravotnícke služby v zmysle kvantity aj kvality (politický a ekonomický tlak na zvyšovanie výdavkov).
- Kolabujúce zdravotnícke systémy
- Neschopnosť objektívne hodnotiť efektívnosť zdravotníckych systémov a poskytnutých služieb

The world's population is expected to reach 9.1 billion by 2050, with virtually all population growth occurring in less developed countries.

(population, billions)

Even so, the growth rate of the world's population has been on a downward trend and, in developed countries, will turn negative by 2030.

(average annual increase, percent)

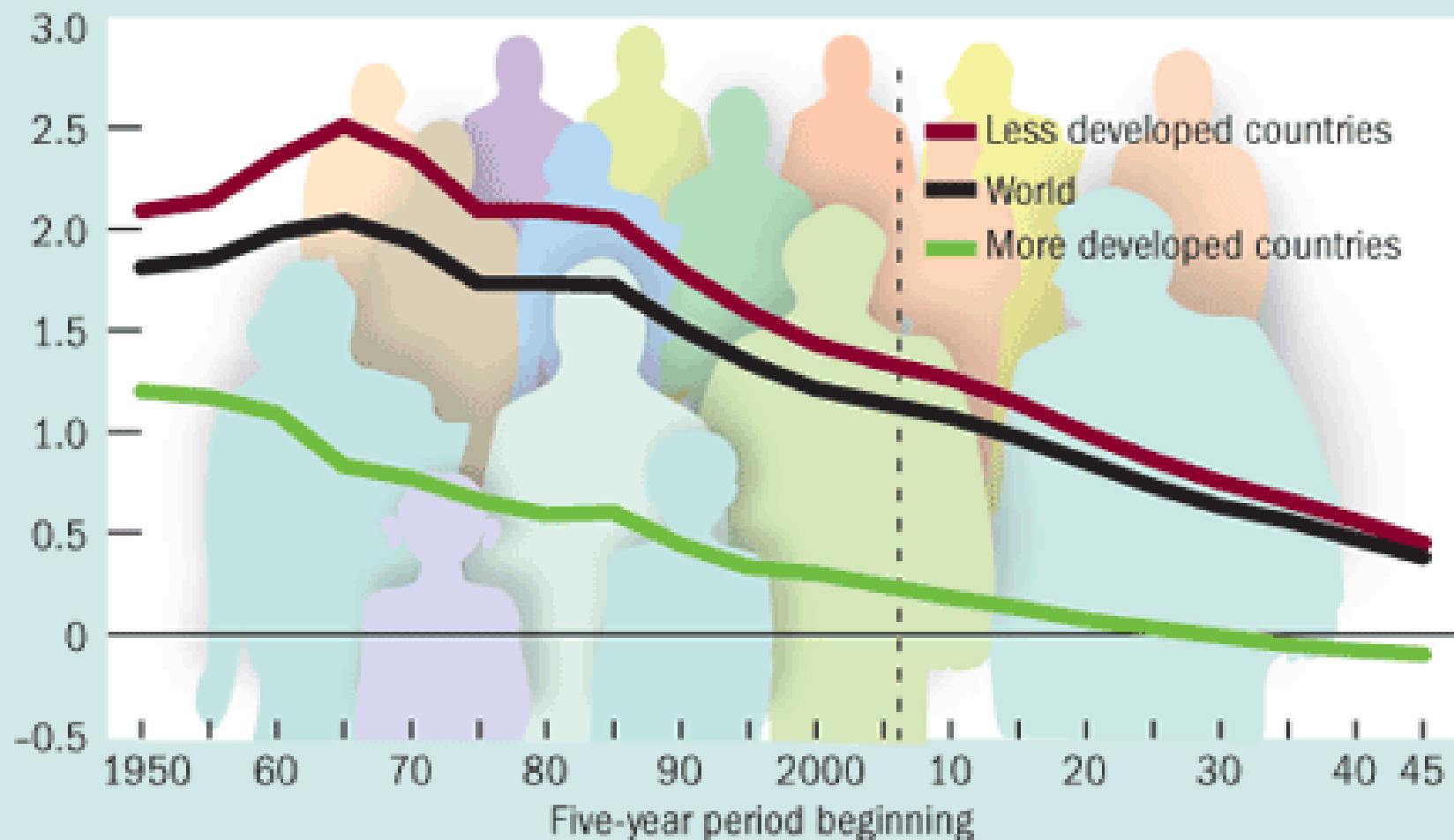
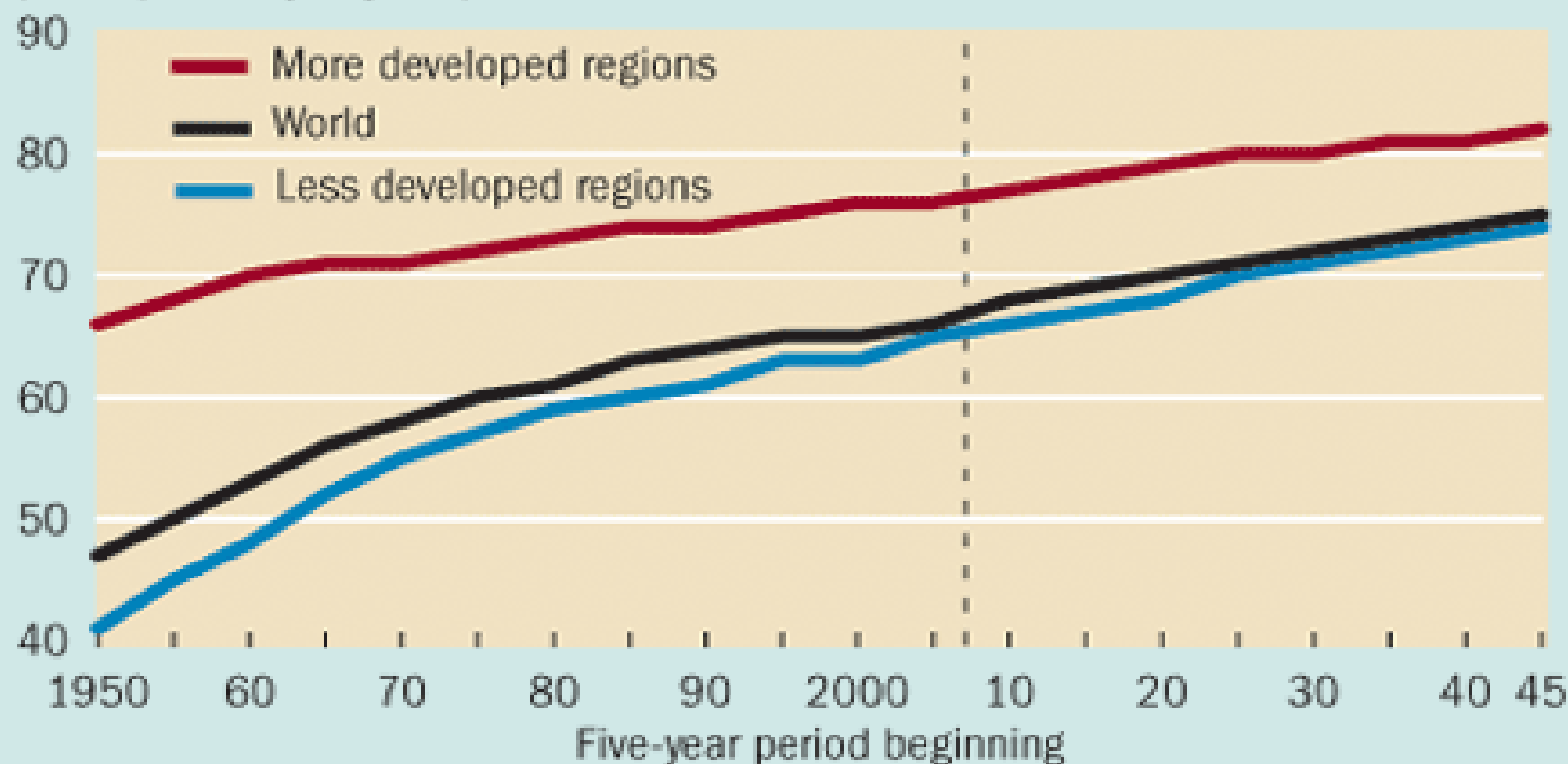

Chart 2

Living longer

Life expectancy is continuing to rise, but there are big differences between rates in well-off and poorer countries.

(life expectancy in years)

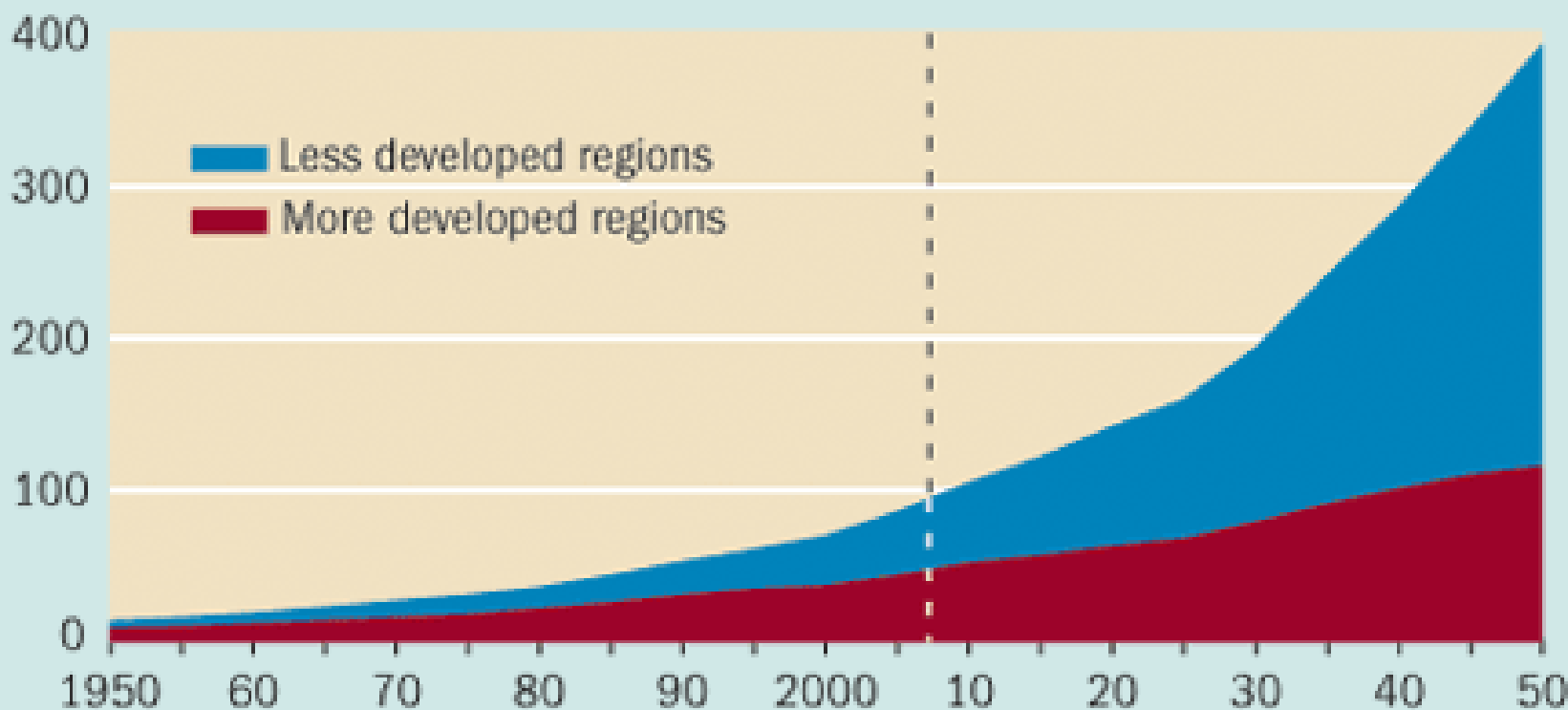
Source: United Nations, *World Population Prospects*, 2004.

Chart 4

Retiree boom

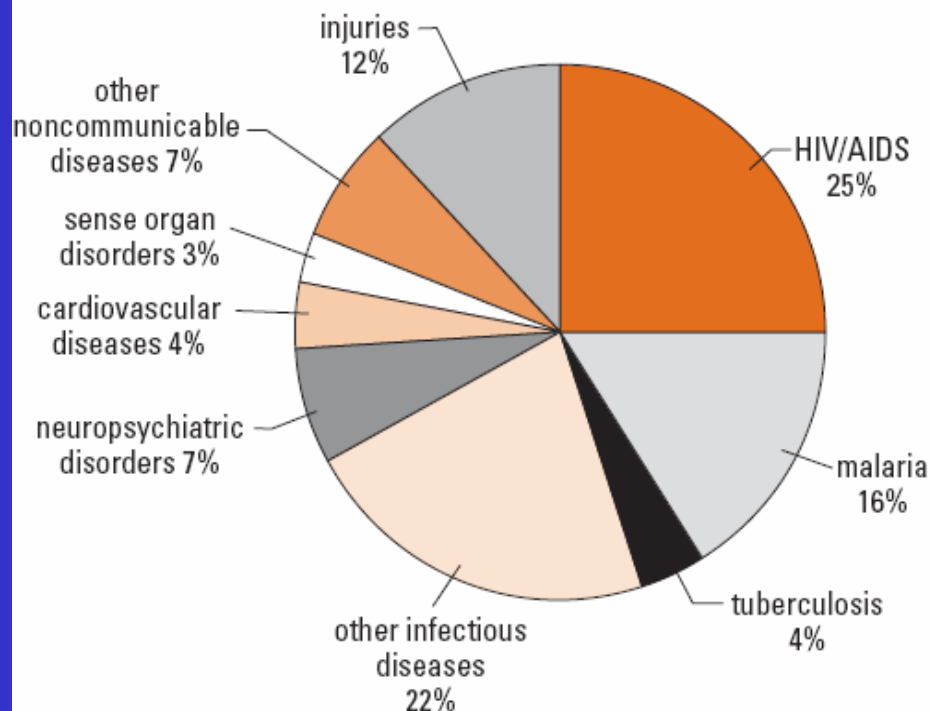
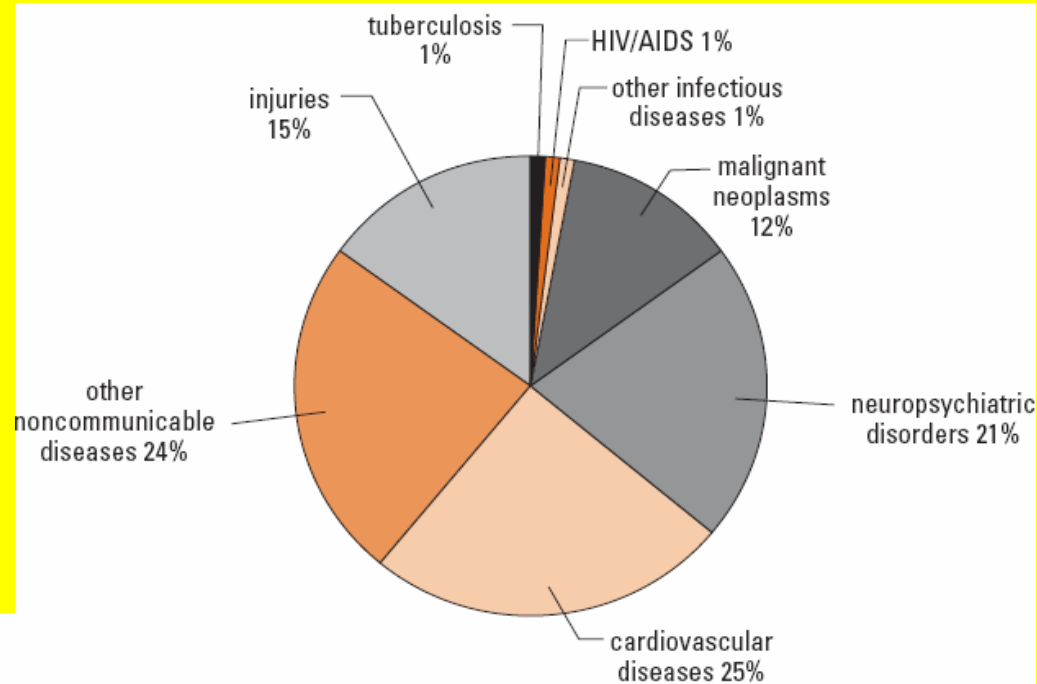
The number of people living past 80 is projected to rise sharply, but labor shortages could drive up living costs for retirees.

(world population, aged 80+; millions)

Source: United Nations, *World Population Prospects*, 2004.

Globálne bremeno chorôb (WHO, 2004)

Európa

Afrika

Zdroj: Health Financing Revisited, World Bank, 2006

Chudoba je problém aj v Európe

Percento detí, ktoré žijú
pod hranicou chudoby

Zdroj: Výskumné centrum Unicef, 2004

Súčasný pohľad WHO na zdravie (4)

Výzvy:

- Narastanie počtu a starnutie svetovej populácie
- Zmenené spektrum prevládajúcich ochorení, zdravotných problémov
- Migrácia
- **Kríza ľudských zdrojov (vo všetkých oblastiach!)**
- **Problém presadiť model zdravotníckeho systému, ktorý nie je limitovaný len na poskytovanie osobných služieb, ale integruje aj prvky verejného zdravotníctva ako je prevencia chorôb a PZ**

Trend: od „sickcare“ ku „healthcare“

PREVENCIA

- Vzniku
 - Rozvoja
 - Vzniku komplikácií
 - Smrti
- Z:
- choroby
 - postihnutia zdravia
 - poškodenia zdravia

**Cesta od prevencie smrti k prevencii vzniku chorôb
je cesta znižovania nákladov na zdravotnú
starostlivosť a zvyšovania dĺžky a kvality života**

Globálne konferencie WHO o podpore zdravia

- **Ottawa, 1986: Charta na podporu zdravia:**
“Proces, ktorý ľuďom umožňuje mať / zvyšovať kontrolu nad determinantmi ovplyvňujúcimi ich zdravie
- ... Adelaide, 1988 ... Sundsvall, 1991 ... Jakarta, 1997 ... Mexico City, 2000...
- **Bangkok, 2006: Charta na podporu zdravia v globalizovanom svete**
- Africký región, 2009

Bangkok, 2006: Charta pre podporu zdravia v globalizovanom svete

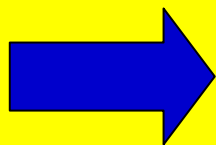
Reakcia na rastúcu **globalizáciu** a jej dôsledky

- **Chudoba / blahobyt**
- Zvyšovanie rozdielov medzi krajinami, v rámci krajiny
- Diskriminácia na rôznom podklade
- Spoločný postup pri riešení spoločných problémov
- „Vzájomná kontrola“, vzájomná pomoc

Bangkok, 2006: Charta pre podporu zdravia v globalizovanom svete

- Štyri hlavné záväzky:

1. Silný medzinárodný záväzok zlepšovať a ochraňovať zdravie (**health security**)
2. Riešiť problematiku determinantov zdravia na **vládnej** (nie iba rezortnej) úrovni
3. Posilňovať **komunity**, aby samy rozhodovali o spôsobe PZ
4. Podporovať rozvoj **partnerstiev** vládneho, mimovládneho, súkromného, verejného sektora

Demonštrovať dosah PZ pri dosahovaní zdravia pre všetkých

Úlohy PZ - všeobecne

- Pravidelný monitoring determinantov zdravia, ktoré sú ovplyvniteľné nástrojmi PZ a **ich reálne ovplyvňovanie**
 - behaviorálne, environmentálne, sociálne, ekonomické, politické, spoločenské, etnické atď.
- Tvorba **politík a stratégií** pre PZ
- Budovanie inštitúcií a infraštruktúry pre PZ **vrátane alokácie zdrojov**
- Presadzovanie PZ v iných politikách

PZ vo všetkých politikách

Monitorovanie základných prvkov podpory zdravia:

Podpora zdravia:

- Je založená na princípoch rovnosti, spravodlivosti
- Uznáva zdravie ako hodnotu v súlade s princípmi WHO
- Má oporu v legislatíve a politike
- Má stanovené priority
- Má organizačnú štruktúru a funkcie
- Má mechanizmy na generovanie a rozdeľovanie zdrojov
- Uplatňuje horizontálny spôsob spolupráce
- Má vypracované systémy kontroly a odpočtu
- Jej cieľom je implementácia *Health 21*.

Bangkok: následné kroky

- Výzva na vypracovanie **konkrétnych akčných plánov**, monitorovanie ich plnenia prostredníctvom vopred zadefinovaných **cieľov** (targets) a **výsledkov** (outcomes)
- Výzva pre OSN, aby zvažila vypracovanie Globálnej zmluvy PZ

Primárna prevencia NCD (KVCH, Onko, Resp, Metab, úrazy)

je problematická vzhľadom na to, že

- neexistuje jednoznačná kauzálna súvislosť jedného rizikového faktora so vznikom konkrétneho ochorenia,
- NCD sa vyvíjajú pomaly a dlhodobo sa nemusia prejavovať a „obťažovať“ svojho nositeľa
- Nejavia sa ako riziko pre spoločnosť, ktoré treba akútne riešiť

Primárna prevencia = zabránenie vzniku ochorenia

Neprenosné ochorenia

Poznanie etiológie – zriedkavo (hormonálne poruchy)

Poznanie rizikových faktorov:

- Tabak
- Alkohol
- Vysoký krvný tlak
- Zvýšený cholesterol
- Poruchy výživy (+, -), nadváha a obezita
- Nedostatok pohybu / žiadny pohyb
- Stres

Determinanty zdravia

**Biennial Collaborative
Agreement
between
the Ministry of Health
of Slovakia
and
the Regional Office for Europe
of the World Health
Organization
2006/2007**

Marc Danzon, Regional Director

**Dvojročná dohoda
o spolupráci
medzi
Ministerstvom
zdravotníctva SR
a
Regionálnym úradom Svetovej
zdravotníckej
organizácie pre Európu
2006/2007**

Rudolf Zajac, minister

Programy / projekty:

- **Priorita č. 1:** *Prevencia a manažment neprenosných ochorení (vrátane rizikových faktorov a prevencie rakoviny)*
- **Priorita č. 2:** *Manažment zdravotného systému: posilňovanie riadiacej úlohy ministerstva zdravotníctva*

Priorita č. 2: Manažment zdravotného systému: posilňovanie riadiacej úlohy ministerstva zdravotníctva

- Posilnenie inštitucionálnych a technických kapacít na hodnotenie dopadov na zdravie
- Posilnenie kapacít na rozvoj a implementáciu národnej politiky zameranej na zlepšovanie zdravia detí a adolescentov
- Posilnenie kapacít krajiny pre krízový manažment
- Ďalší rozvoj nástrojov na hodnotenie kategorizovaných liekov
- Zvyšovanie kapacít krajiny na podporu komunitného zdravia s dôrazom na problémy rovnosti a vybrané skupiny
- Ďalšie zlepšovanie systémov kvality v nemocniciach

Odborníci SZO v SR: za mesiac jún 2006

 Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie v Slovenskej republike
WHO Country Office in the Slovak Republic
Streda 20. September 2006

Dnes má meniny: Ľuboslav, Ľuboslav
Prednášky FEK

- [Novinky / News](#) [História](#) [Kontakt](#) [Dôležité dátumy](#) [Akcie](#) [Zaujímavé stránky](#) [Odborníci SZO v SR](#) [Knižnica](#)

lekárov
analizácia: 21.02.2006
et návštev: 21204

- Dôležité odkazy**
[www.who.int](#)
[euro.who.int](#)
[MedLine](#)
[PubMed](#)
[Google](#)
[Teoma](#)
[Zoznam](#)
[Nefrológia a](#)
[hypertenziológia](#)
[Ministerstvo](#)
[zdravotníctva SR](#)

Naj.sk

21.-22. september 2006 Akcie SZO v SR	PODPORA ZDRAVIA - 20 rokov od Ottawy po Bangkok 2. SAVEZ konferencia s medzinárodnou účasťou
26. - 27. septembra 2006 Akcie SZO v SR	NONCOMMUNICABLE AND CHRONIC DISEASES IN SLOVAKIA - perspectives of their better management
20. - 21. september 2006 Akcie SZO v SR	33. DNI ZDRAVOTNEJ VÝCHOVY IVANA STODOLU

v európskych krajinách - Highlights on health

V skratke

- ❖ Účasť slovenských odborníkov na programoch WHO v roku 2006 jún - 03.06.2006
- ❖ Aktualizácia "HEALTH 21" - 11.01.2006
- ❖ **Zdravie v čase krízy** - 08.01.2006
- ❖ **Framework Convention on Tobacco Control - Ramcový dohovor na kontrolu tabaku** - 08.01.2006
- ❖ **European Observatory on Health Systems and Policies** - 08.01.2006

Dôležité dátumy pre tento mesiac	
10. 9. 2006	Svetový deň prevencie samovrážd World Suicide Prevention Day Internet
21. 9. 2006	Medzinárodný deň mieru International Day Of Peace Internet
Posledná nedeľa v septembri	Svetový deň srdca World Heart Day Internet
21. 9. 2006	Svetový deň Alzheimerovej choroby World Alzheimer's Day Letak v SR Internet

vé akcie: 4th International Conference on HPH, Integrating health promotion, prevention, treatment and care...

Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie v Slovenskej republike

WHO Country Office in the Slovak Republic

Piatok 24. Február 2006

Dnes má meniny: M

Všetko o vřtácej chrřp

Novinky / News História Kontakt Dôležité dátumy Akcie Zaujímavé stránky Odborníci SZO v SR Knižnica

Organizácia

Úvodná stránka

Informácie

Štruktúra

Základné orgány

Regionálny

výbor

Decentralizácia

Generálni

riaditelia

Základné funkcie

Strategické ciele

SZO a SR

Ostatné

Publikácie SZO

Vzdelávacie

aktivity

Globálna

stratégia pre

výživu, pohyb a

zdravie -

Slovenská verzia

WHO Global

Strategy on Diet,

Physical Activity

and Health

Chronic diseases

Rýchle

informácie pre

medikov a

Svetové dni SZO

24. Marec	Svetový deň tuberkulózy World Tuberculosis Day ⚡ Viac..
7. Apríl	Svetový deň zdravia World Health Day ⚡ Internet ⚡ Viac..
31. Máj	Svetový deň bez tabaku World No-Tobacco Day ⚡ Viac..
14. Jún	Svetový deň darcov krvi World Blood Donnor Day ⚡ Internet ⚡ Viac..

www.who.int * euro.who.int * [Google](#) * [Teoma](#) * [Kontakt na nás](#)

Design and scripting by [Boris Duchaj](#)

Podporované prehliadače: [Internet Explorer 5.x](#) a vyšší, [Mozilla](#), [Firefox](#) a [Opera](#)

Vyhľadavanie who.sk

Sekcia Novinky

Knižnica

Vyhľadaj v názvoch

- ⚡ International Health regulation- Medzinárodné zdravotné pravidlá
- ⚡ Aktualizácia databázy HFA - zdravotnícka štatistika európskych štátov
- ⚡ Ask the Expert Q&A
- ⚡ Základné údaje o zdraví a zdravotníctve

Odborníci SZO v SR: za mesiac jún 2006

 Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie v Slovenskej republike
WHO Country Office in the Slovak Republic
Streda 20. September 2006

Dnes má meniny: Ľuboslav, Ľuboslav
Prednášky FEK

- Novinky / News História Kontakt Dôležité dátumy Akcie Zaujímavé stránky Odborníci SZO v SR Knižnica
- Svetové dni SZO | Svetové dni sponzorované SZO | Ďalšie dni podporované SZO | Roky a dekády súvisiace so zdravím

Strategy on Diet, Physical Activity and Health
Chronic diseases
Rýchle informácie pre medikov a lekárov
aktualizácia: 21.02.2006
et návštevu: 21204

Dôležité odkazy
www.who.int
euro.who.int
MedLine - PubMed
Google
Teoma
Zoznam
Nefrológia a hypertenziológia
Ministerstvo zdravotníctva SR

Naj.sk

21. September	Svetový deň Alzheimerovej choroby World Alzheimer's Day Letak v SR Internet
Posledná nedeľa v septembri	Svetový deň srdca World Heart Day Internet
10. Október	Svetový deň duševného zdravia World Mental Health Day Internet
11. Október	Deň boja proti bolesti Global Day Against Pain efic.org who.int Internet
12. Október	Svetový deň reumatizmu World Day of Rheumatism Internet
13. Október	Svetový deň zraku World Sight Day Internet
20. Október	Svetový deň osteoporózy World Osteoporosis Day Internet

aktualizácia 2006 v Slovenskom jazyku
Ask the Expert Q&A
Základné údaje o zdraví a zdravotníctve v európskych krajinách - Highlights on health

- V skratke**
- Účasť slovenských odborníkov na programoch WHO v roku 2006 jún - 03.06.2006
 - Aktualizácia "HEALTH 21" - 11.01.2006
 - Zdravie v čase krízy - 08.01.2006
 - Framework Convention on Tobacco Control - Ramcový dohovor na kontrolu tabaku - 08.01.2006

*Ďakujem za pozornosť.
Želám veľa úspechov.*

14.2.2006

SK

Úradný vestník Európskej únie

L 42/29

ROZHODNUTIE KOMISIE

z 10. februára 2006,

ktorým sa prijíma pracovný plán na rok 2006 na vykonávanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003–2008) vrátane ročného pracovného programu zameraného na granty

(Text s významom pre EHP)

(2006/89/ES)

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 z 25. júna 2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 110,

so zreteľom na nariadenie Komisie (ES, Euratom) č. 2342/2002 z 23. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá na vykonávanie nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 166,

becného rozpočtu Európskych spoločenstiev (sekcia Komisie) sa rozhodnutie, ktorým sa prijíma ročný pracovný program uvedený v článku 110 finančného nariadenia, môže považovať za finančné rozhodnutie v zmysle článku 75 finančného nariadenia, pokiaľ predstavuje dostatočne podrobný rámec.

- (4) V súlade s článkom 8 rozhodnutia č. 1786/2002/ES Komisia prijíma ročný plán práce na vykonávanie programu, stanovuje priority a akcie, ktoré sa majú vykonať vrátane rozdelenia zdrojov.
- (5) Preto by sa mal prijať pracovný plán na rok 2006.

Program EÚ pre VZ na roky 2003 – 2008

(Programme of Community action in the field of public health)

Tri princípy:

1. Integrovaný prístup k dosiahnutiu zdravotných cieľov
2. Trvalá udržateľnosť dosiahnutých výsledkov
3. Koncentrácia zdrojov, spolupráca (ČŠ, medzinár. org.)

Oblasti práce v roku 2006:

1. Zdravotnícke informácie
2. Zdravotné hrozby
3. Determinanty zdravia